

Építészeti Tájegységi Arculati Kézikönyv

ÉTAK

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

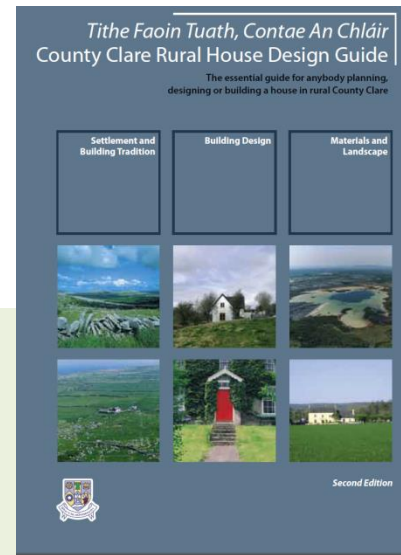
BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

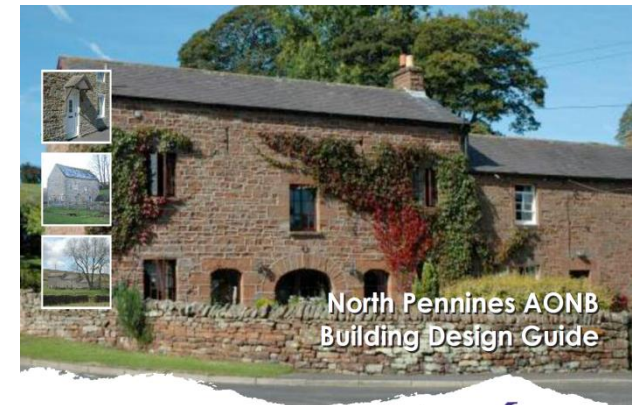
2017: TAK településekre
2018-19: ÉTAK térségekre

Külföld

- megyék (hazai járás, kistérség léptéke ált.)
- geoparkok, természetvédelmi területek

Külföld

TÉMÁJA – 3 kérdés

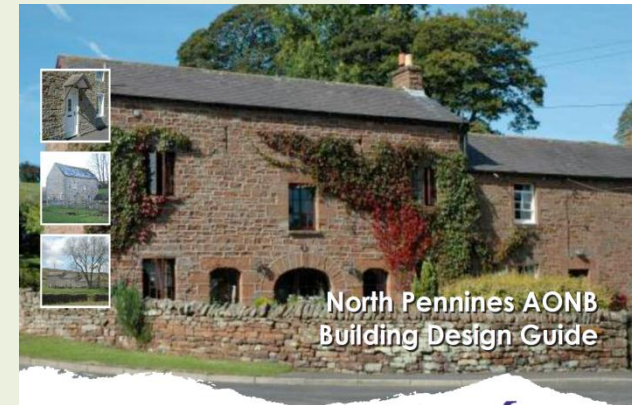
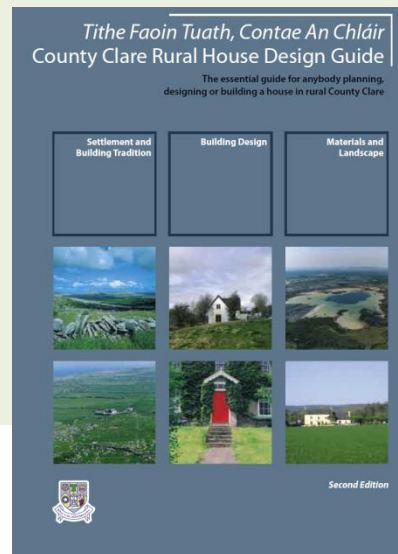
Milyenek vagyunk, abból mit tartunk értéknek

Milyenek szeretnénk maradni

Milyenek szeretnénk lenni a jövőben

Sorvezető

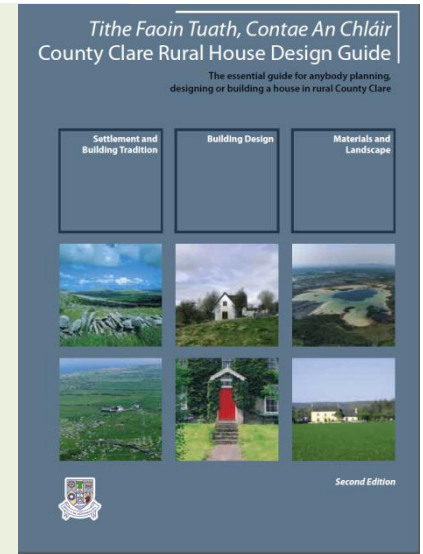
- Építkezőknek
- Döntéshozóknak
- Beruházóknak

Landscapes for life
org.uk

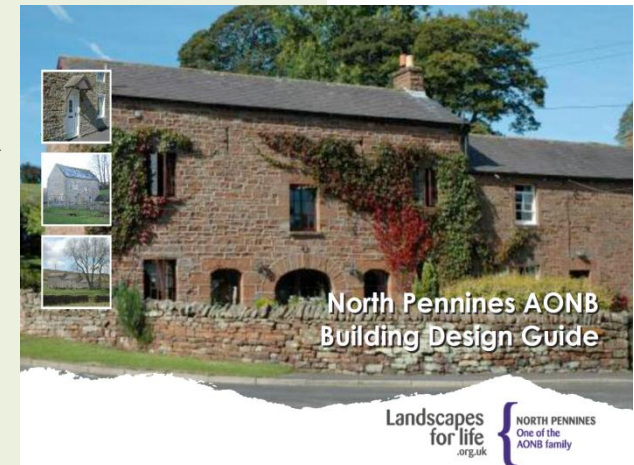
NORTH PENNINES
One of the
AONB family

Külföld

Útmutató

- Településközpontra
- Külső területekre (gazdaságok, vízpart, hegyvidék...)
- Zöldterületekre, természeti környezetre
- Családi házakra (vidéki/kertvárosi)
- Középületekre
- Új lakóterületekre, lakóparkokra
- Speciális épülettípusokra: pl. csűrök újrahasznosítása
- Parkolásra, forgalomra
- Kirakatokra, reklámokra
- Utcabútorokra, burkolatokra stb.

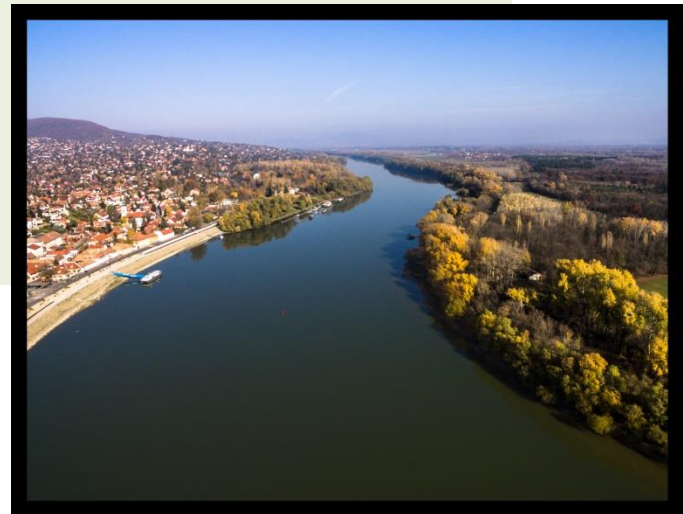
TAK (településekre)

- Bemutatta a települést
- Épített és természeti **örökségét**
- Arculatilag különböző **településrészeket** határozott meg (ófalu/belváros, kertváros, ipari-gazdasági, rekreáció stb.)
- Ezekre **ajánlásokat** adott (tető, anyaghasználat, lépték, forma, kerítés stb.)
- Kitért közterületekre, reklámokra, portálokra, kültéri egységekre stb.

TAKból ÉTAK

Az egyes települések TAK-ban számba vett értékei több ponton **összefüggnek, egymásba fonódnak.**

ÉTAK

- értékek, jellemzők és összefüggések feltérképezése
- térségi szintű bemutatása

ÉTAK

a térség esszenciáját adja

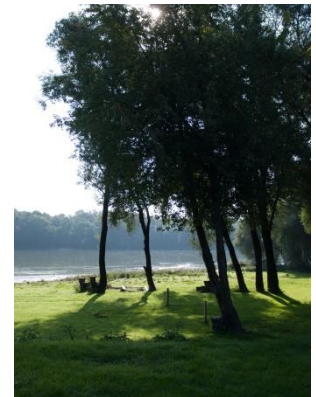

Mire jó az ÉTAK?

- a térség struktúrájának, működésének, értékeinek (táji, épített) és *lehetőségeinek megismerésére és megértésére*

mi az, ami meghatározza a Pilst, mi adja egyediségét

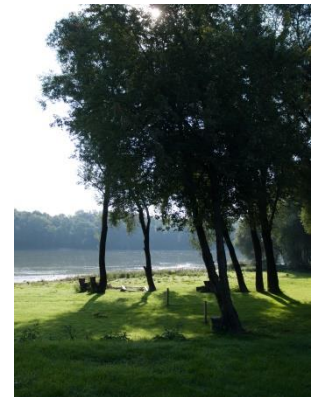
- ha ismerjük, meg tudjuk **érteni**
- ha megértjük, meg tudjuk **védni**
- **segíteni** tudjuk **új értékek** születését

Mire jó az ÉTAK?

A tudás összegzésére és megosztására

- közös **alapelvek** megfogalmazására
- rivalizálás helyett a térség településeinek **összefogására**

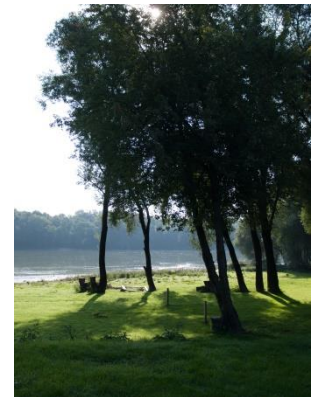

Miért fontos a tudás összegzése és megosztása?

ÉTAK: iránytű lehet a **döntések**ben (helyi, térségi, országos szinten)

Lenne mire **alapozni**, és mihez nyúlni a térségben pl. egy kedvező pályázati/támogatási lehetőség alkalmával „**egy lépéssel előrébb**”

Mozgatórugója és sorvezetője lehet fejlesztéseknek

Mozgatórugója és sorvezetője lehet fejlesztéseknek

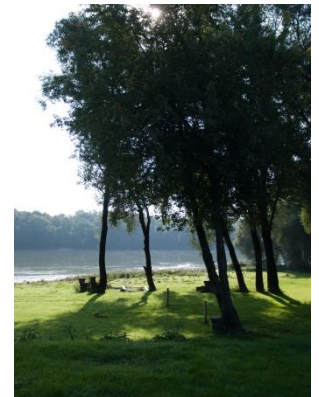
Dunakanyar (benne a Pilisi térség),
mint kiemelt turisztikai régió 2030-ig
közel 70 milliárd forint támogatást
kap. Vannak projektelemek,
marketingstratégia...

ÉTAK: összefogó erő, alap

Mit /Hogyan

„egy lépéssel előrébb”

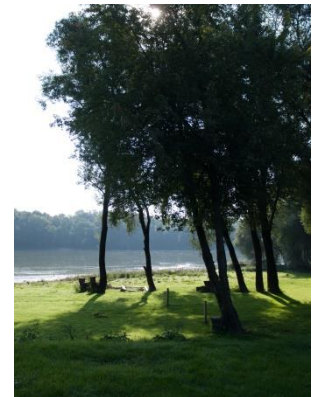
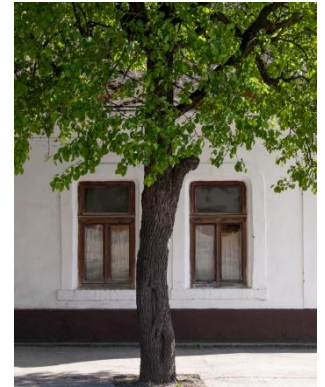
*cél: Pilis egyedisége
megmaradjon, erősödjön*

Mire jó az ÉTAK?

Mindeközben
zsinórmérték lehet a
lakosság számára is.

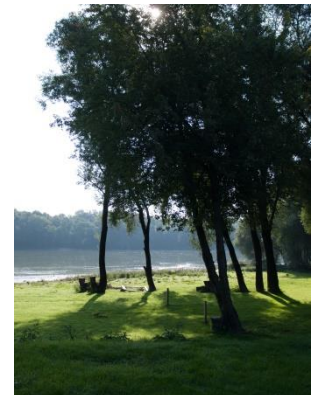
- Alapelvekkel
- Ajánlásokkal

Célközönség

- Lakosok
- Döntéshozók (helyi, régiós, országos)
- Beruházók
- Egyesületek, civil szervezetek stb.

Közérthető, jól
„hasznosítható”
tartalommal.

1. A tájegység bemutatása RÖVIDEN, KÖZÉRTHETŐEN, rajzzal, fotóval

- településeinek **története**
- az **adottságok** általános jellemzése
(nemzetiségek, társadalom, hagyományok stb.)
- környezet elemzése (hegyvidék, vízpart, települések elhelyezkedése, vízfolyások stb.)
- az **épített környezet** általános jellemzői (a településszerkezet, jellegzetes épülettípus, tömegformálás, homlokzati kialakítás, anyaghasználat stb.)
- a **táji környezet** általános településképi jellemzői (a táj alkotó elemei, a táj típus, a település megjelenése a tájban, művelési mód, növényzet és természetes környezet stb.)

Tartalom

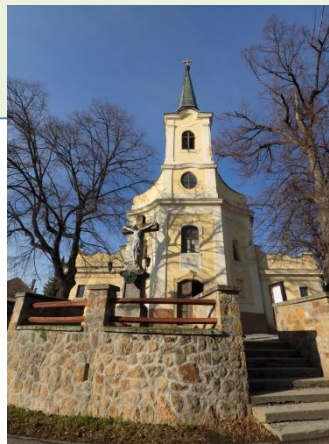

2. Örökségünk

A településképi szempontból **legmeghatározóbb** építészeti, műemléki, táji és természeti **értékek**, településképi jellemzők

Nem tételes felsorolás!

Értéktípusok mentén, a város/falukép legfontosabb „ékszerei” és jellemzői

ÉTAK

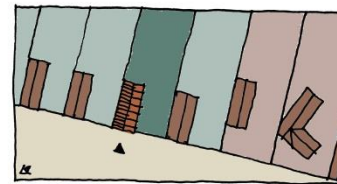

3. Eltérő karakterű területek lehatárolása

(ófalu/városközpont, kertváros, ipari-gazdasági/rekreációs/erdőterület stb.)

- a településkép, arculati jellemzők és településkarakter **bemutatása**
- **ajánlások**
- **jó példák**

ÉTAK

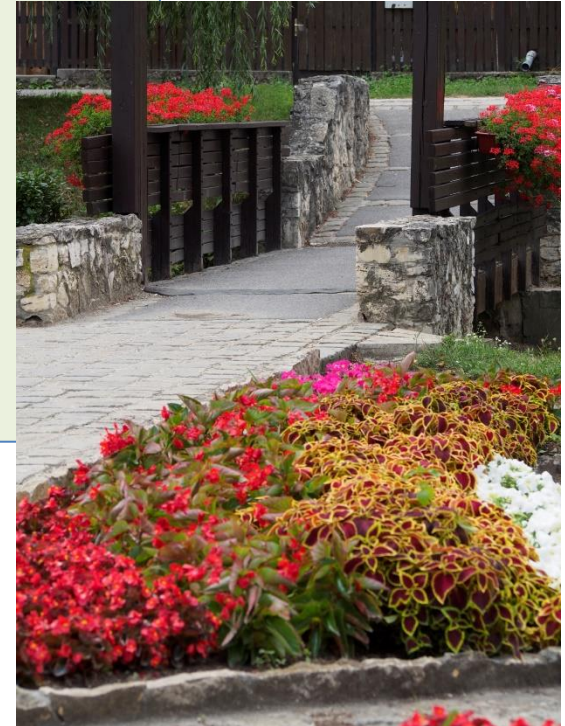
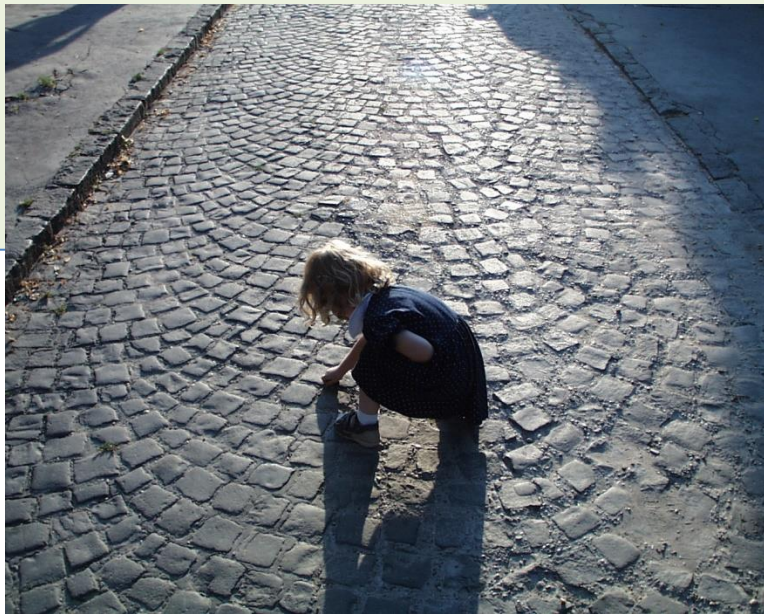
4. Közterületek településképi útmutatója

utcák, terek, közparkok, közkertek, vízfolyások, hidak stb.

- Alapelvek

- Jó példák

ÉTAK

5. sajátos építményfajták, reklámhordozók,
egyéb műszaki berendezések, hőszigetelés,
fenntarthatóság stb.

ÉTAK

„Jó gyakorlatok” bemutatása

6. Összegző fejezet

- **összegzi** az ÉTAK főbb megállapításait
- felvázolja a feltárt értékek **hasznosításának** közép- és hosszú távú programját
- fejlesztési **konceptiót** és intézkedési csomagot fogalmaz meg.

ÉTAK

Többlettartalom a TAK-hoz képest **TÁJ – mint mindennek az alapja, a fejlesztések befogadó közege**

- Táj alakítását befolyásoló tényezők (mezőgazdaság, szőlő, fakitermelés, műszégetés, árvízi védelem, bányászat stb.)
- Tájban való megjelenés (kilátópontok, felülnézetek, rálátások)
- Táj mint történelmi olvasókönyv (szakralitás, pálosok, ciszterciek, történelmi helyszínek)
- A tájat penetráló beavatkozások
- Illeszkedés a tájba stb.

Többlettartalom a TAK-hoz képest

ÖRÖKSÉG

Településkép **ékszerei** téma szerint rendszerezve (templomok, közintézmények, népi építészet, kúriák, kisvárosias beépítések, nemzetiségi építőhagyományok, szobrok, kereszték, építőanyagok stb.)

Esszenciális tartalom, rendszerez

Mi az, ami belénk ivódott, de már nem olvassuk...

Többlettartalom a TAK-hoz képest KÜLTERÜLETEK

- Erdő, turisztikai erdő
- Dűlők
- Vízpart, vízfolyások
- Ipari és gazdasági épületek, mezőgazdasághoz kapcsolódó építészet stb.

Többlettartalom a TAK-hoz képest

REGIONÁLIS ÖSSZEFOGÓ ELEMELK

- Egyes útvonalak és a hozzá kapcsolódó építészet
- Kéktúra
- Zarándokturizmus (Mária út, Gyöngyök Pálos 70)
- Tanösvények
- Kilátópontok stb.

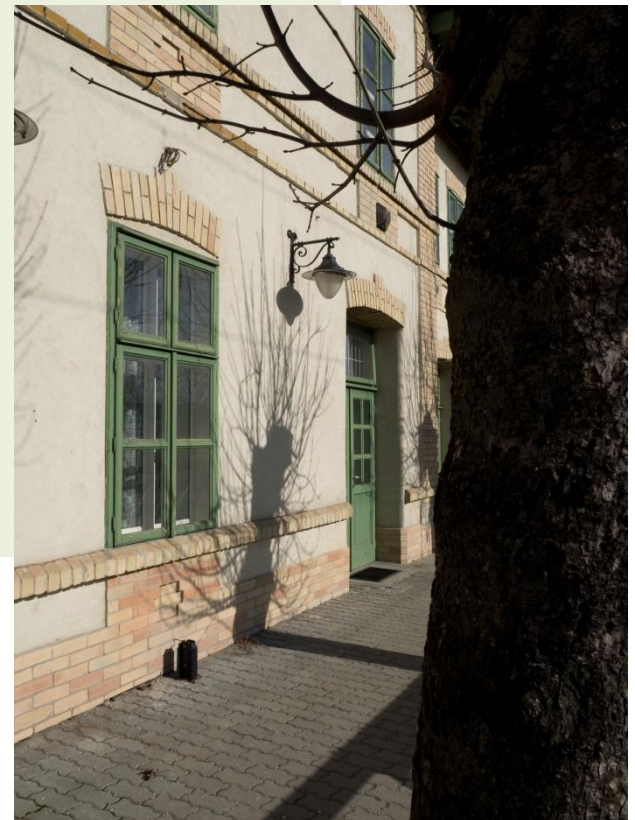

Többlettartalom a TAK-hoz képest

REGIONÁLIS ÖSSZEFOGÓ ELEMELK

- Vonatállomások, buszmegállók
- Kikötők, viziturizmus
- Bicikliutak (Pilisbike, Eurovelo)
- Piacok

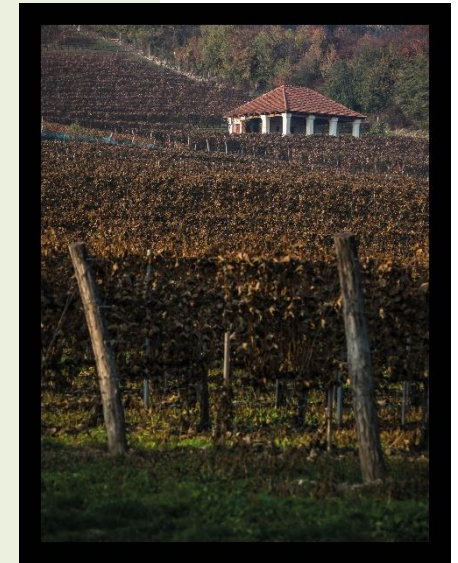

Többlettartalom a TAK-hoz képest

REGIONÁLIS ÖSSZEFOGÓ ELEMÉK

- Sípályák
- Fürdőtúrák
- Borturizmus
- Gasztroturizmus

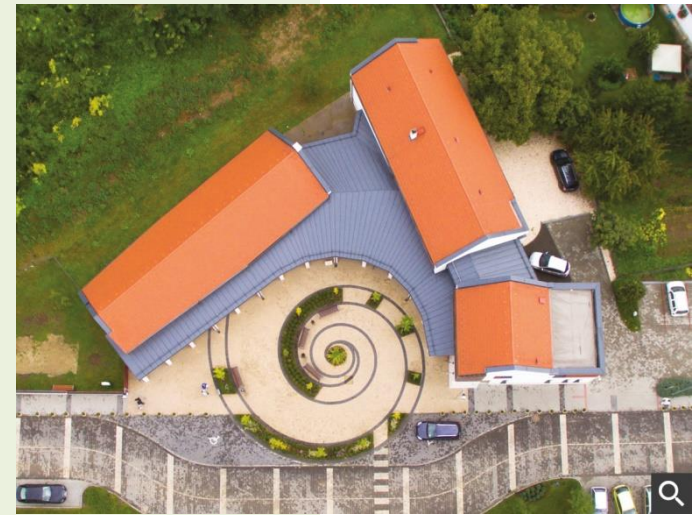
és a hozzájuk kapcsolódó építészeti, táji beavatkozások.

Többlettartalom a TAK-hoz képest

REGIONÁLIS ÖSSZEFOGÓ ELEMÉK

- Táblák
- Közterületalakítások
- Forgalomlassítások, parkolás stb.

Miért fontos ez a Pilisben?

Pilis = természeti táj, kultúrtáj, történeti táj

Mi a Pilisi táj?

Mik a benne rejlő lehetőségek?

Turisztikai potenciálok?

Mik a regionális összefogó elemek?

Miért fontos ez a Pilisben?

Dr. Kollányi László előadásából:

Bakancsos túrizmus - turistaútak hálózata a Pilisben

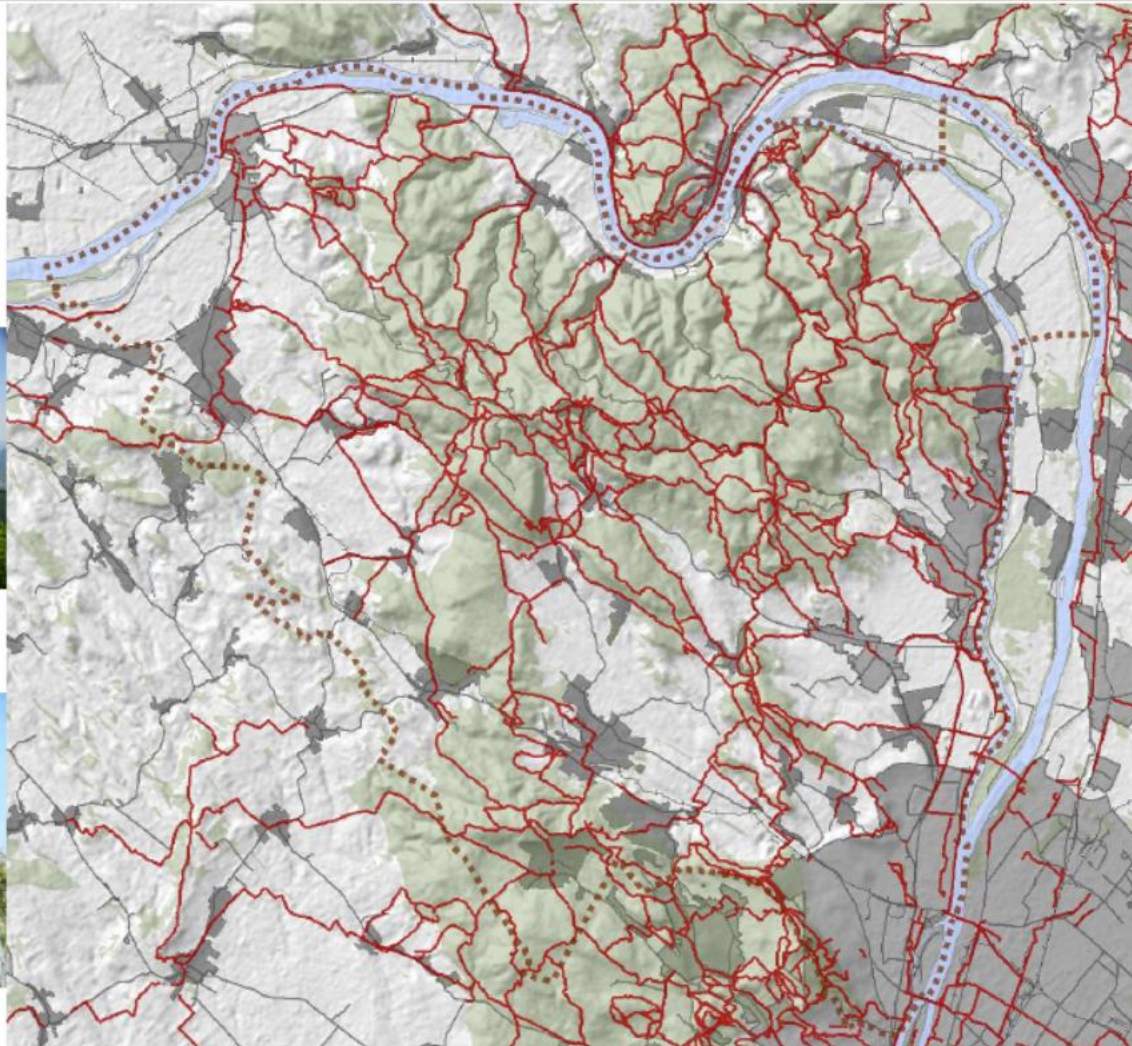
807 km jelzett turistaút a Pilisben a Pilisi Parkerdő Zrt. fenntartásában

Látvány a Prédikálószékről

Vaskapu

Miért fontos ez a Pilisben?

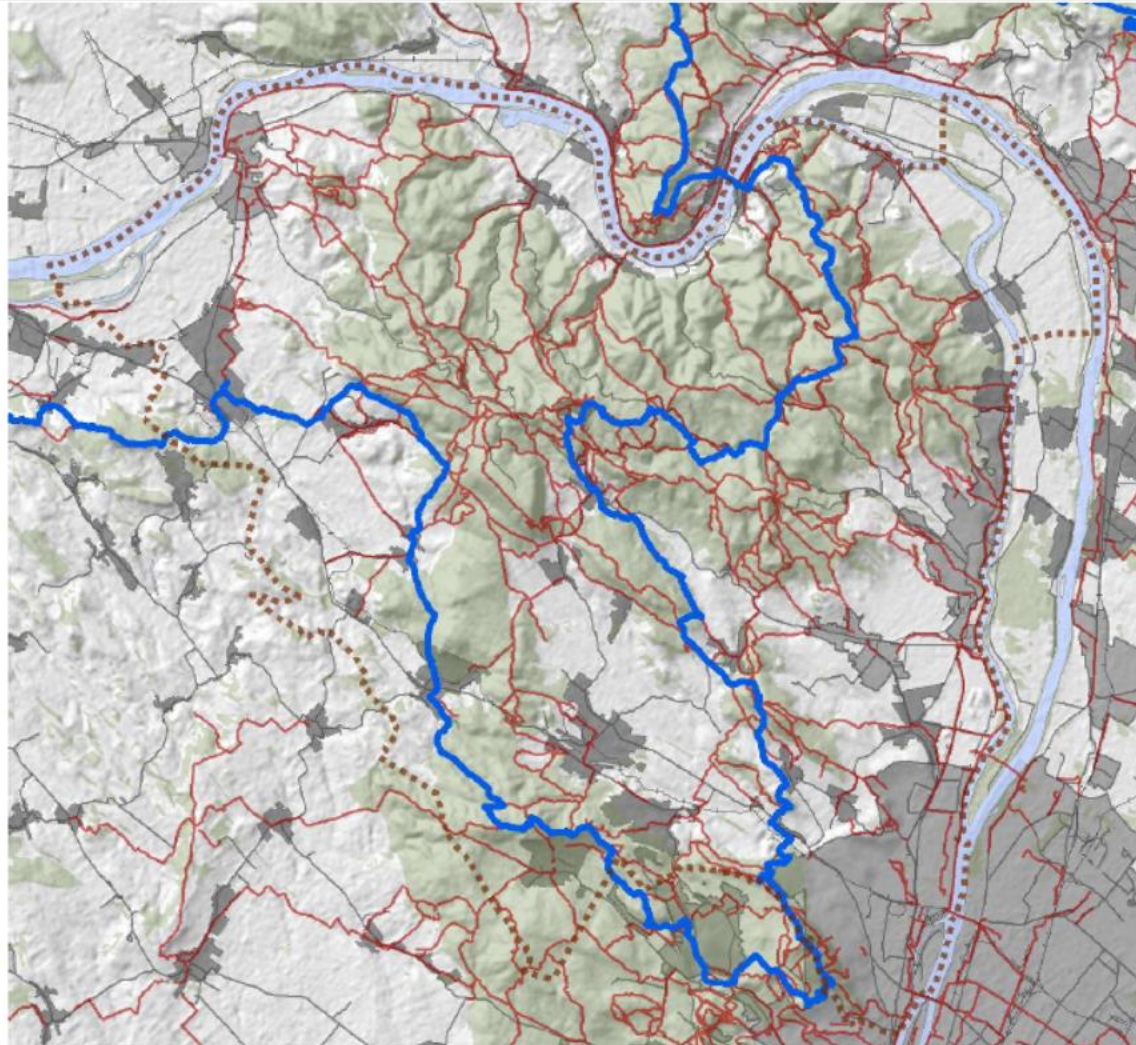
Dr. Kollányi László előadásából:

Országos Kéktúra útvonal

Magyarország és Európa első hosszútávú turistaútja. A hossza több mint 1100 km, ebből a Pilist 86 km érinti.

A Magyar Turista Szövetség 1930. májusában határozta el létrehozását. A jelzésfestések után 1938-ban került megnyitásra.

2015 őszére 21 konzorciumi partner bevonásával teljesen megújult az Országos Kékkör.

Miért fontos ez a Pilisben?

Dr. Kollányi László előadásából:

Turistaházak, menedékházak

Pilis Parkerdő turistaház
felújítási programja

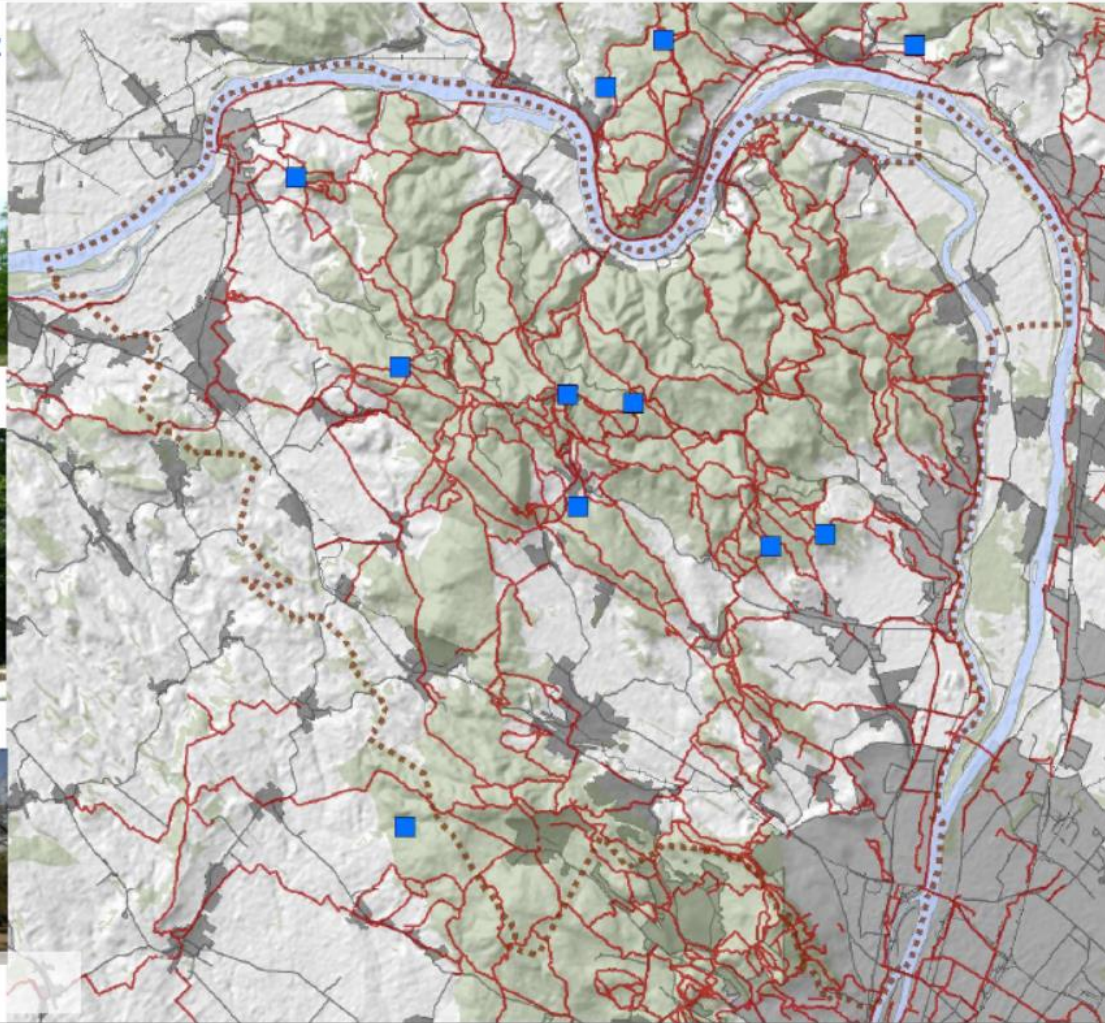
Som-hegyi turistaház

Fekete-hegyi turistaház

Kőhegyi turistaház

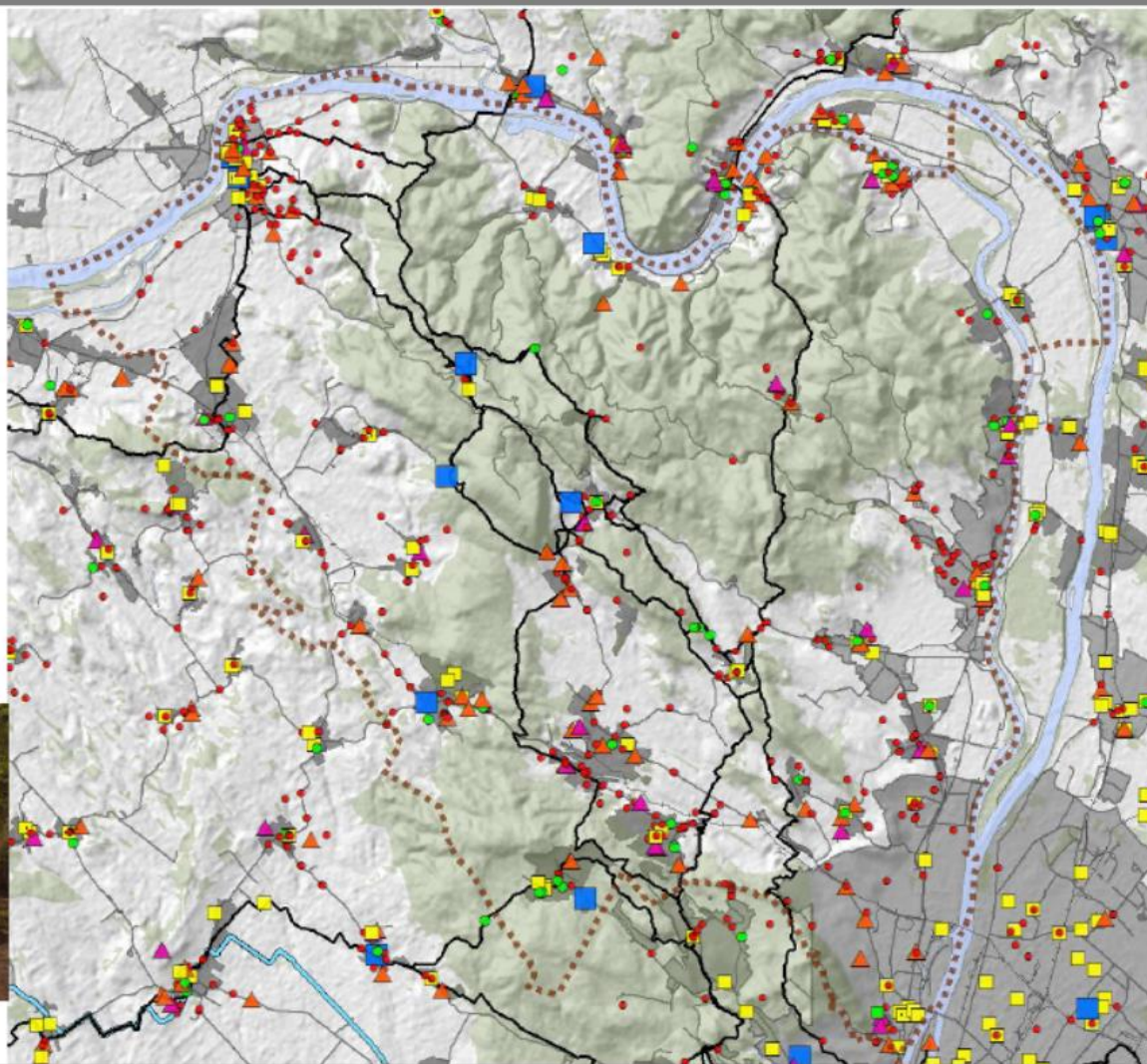
Miért fontos ez a Pilisben?

Dr. Kollányi László előadásából:

Szagrális emlékek

Több mint 700 szagrális tájérték a Pilis területén

- Egyéb szagrális objektumok
- Kereszt, feszület
- Kolostor, monostor
- ▲ Kálvária, kálváriadomb
- ▲ Kápolna
- Remetelak, remetebarlang
- Szagrális épületgyűttes
- Templom, imaház

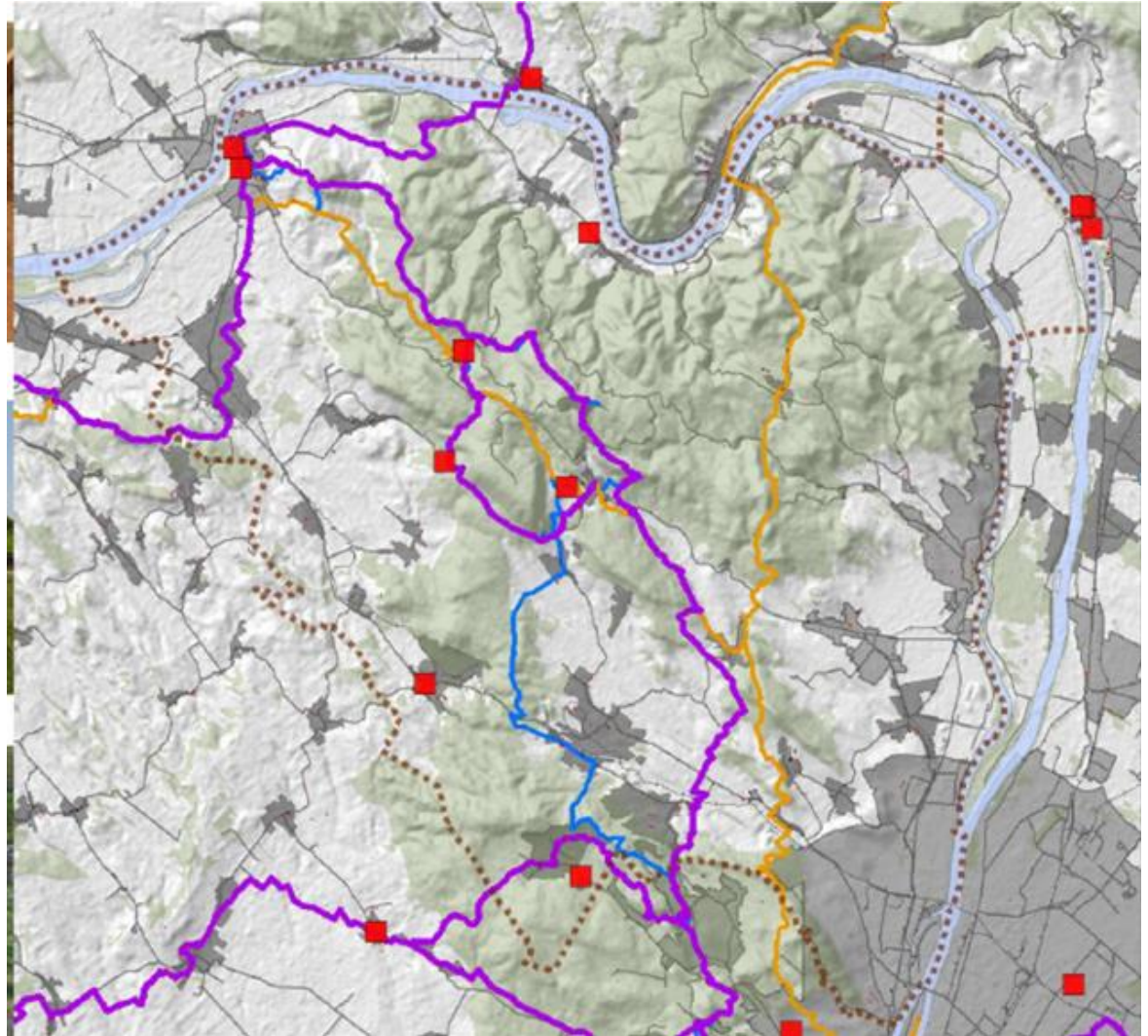
Szentfa-kápolna

Miért fontos ez a Pilisben?

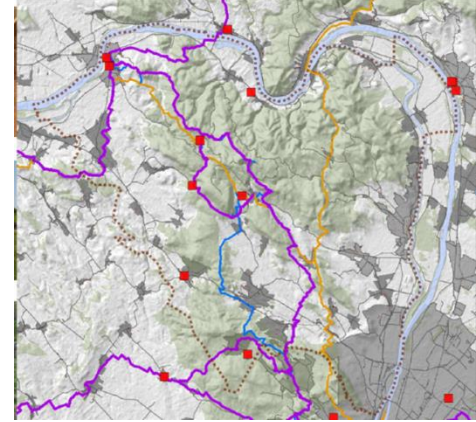
Dr. Kollányi László előadásából:

Kolostorok, kolostorromok

Miért fontos ez a Pilisben?

Dr. Kollányi László előadásából:

A Pilis európai viszonylatban is kiemelkedő történeti táj

- egyedülálló példája a középkorban kialakult királyi birtok- és erdőterület-komplexum jellegzetes területhasználatának (Világörökség várományos)
- történeti értékeket hordoz: az egykor itt élt pálos és ciszterci szerzetesek tudatos tájatalakító tevékenységének nyomai még ma is olvashatók, a kolostorok romjai építészettörténeti jelentőségűek
- a török háborúk után az elnéptelenedett területekre szlovák, szerb és német telepések érkeztek, az új falvak minden esetben a középkori királyi kolostorok romjaihoz kapcsolódtak, határhasználatukban is igazodva a középkori területhasználatához
- **a terület egysége megmaradt**, és a középkori királyi erdővel lényegében megegyező területen van a Pilisi Tájvédelmi Körzet, Duna-Ipoly Nemzeti Park pilisi tájegysége, UNESCO bioszféra rezervátum

Miért fontos ez a Pilisben?

Dr. Kollányi László előadásából:

A pilisi települések

- a természeti értékek széles skálájával
- gazdag történelmi múlttal, örökségekkel büszkélkedhetnek.

Itt található

- a dunai limes szakasza
- az Esztergom és Visegrád középkori királyi központok az egykori királyi erdő, melyek **világörökség várományos helyszínek.**

Művészettörténelmi és történelmi emlékekben (római kori, román, barokk, reneszánsz emlékek, kolostorok romjai stb.)

- természeti **látnivalókban** (sziklaalakzatok, barlangok) **az ország egyik leggazdagabb vidéke.**

- A szlovák, szerb és német telepesek leszármazottai ma is itt élnek, a meglévő településstruktúrához igazodva egyedi épített környezetet hoztak létre.

A Pilis évszázadok óta szakrális központ.

- Népszerű zarándokcélpont

Miért fontos ez a Pilisben?

Dr. Kollányi László előadásából:

Források, kutak, „szentkutak”

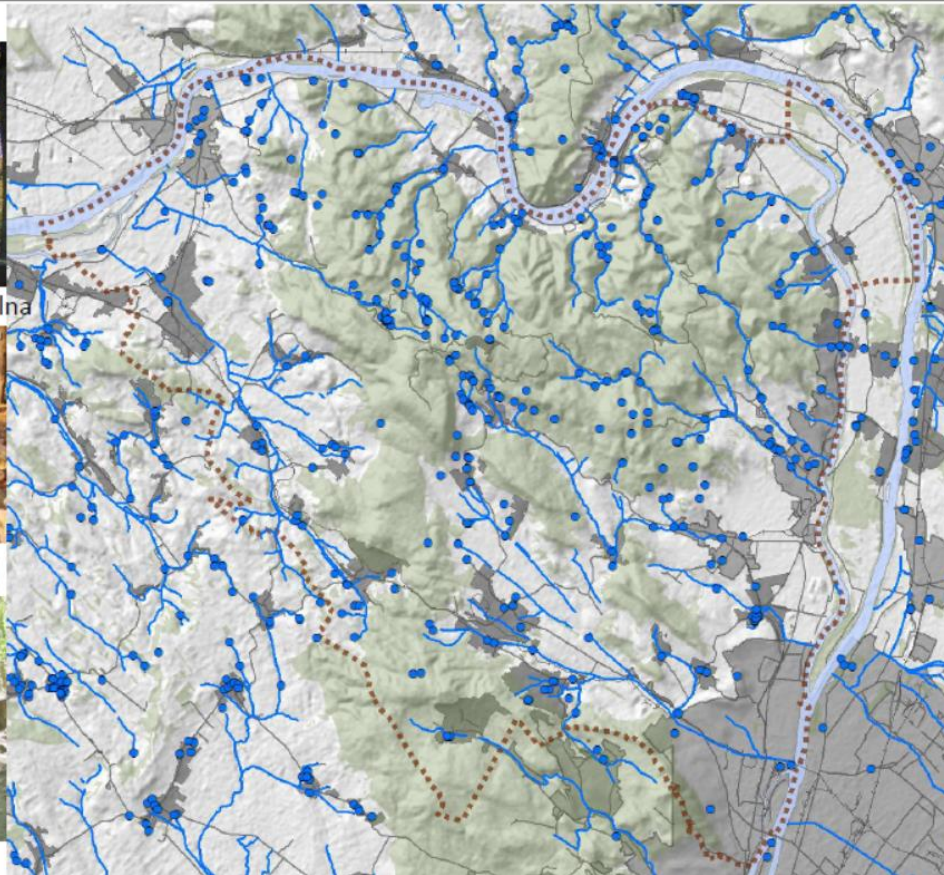
Csobánka szentkút és kápolna

Szentkút (Pilisszentkereszt)

Nagyboldogasszony-forrás

Miért fontos ez a Pilisben?

Dr. Kollányi László előadásából:

Szőlőterületek a Pilisben napjainkban

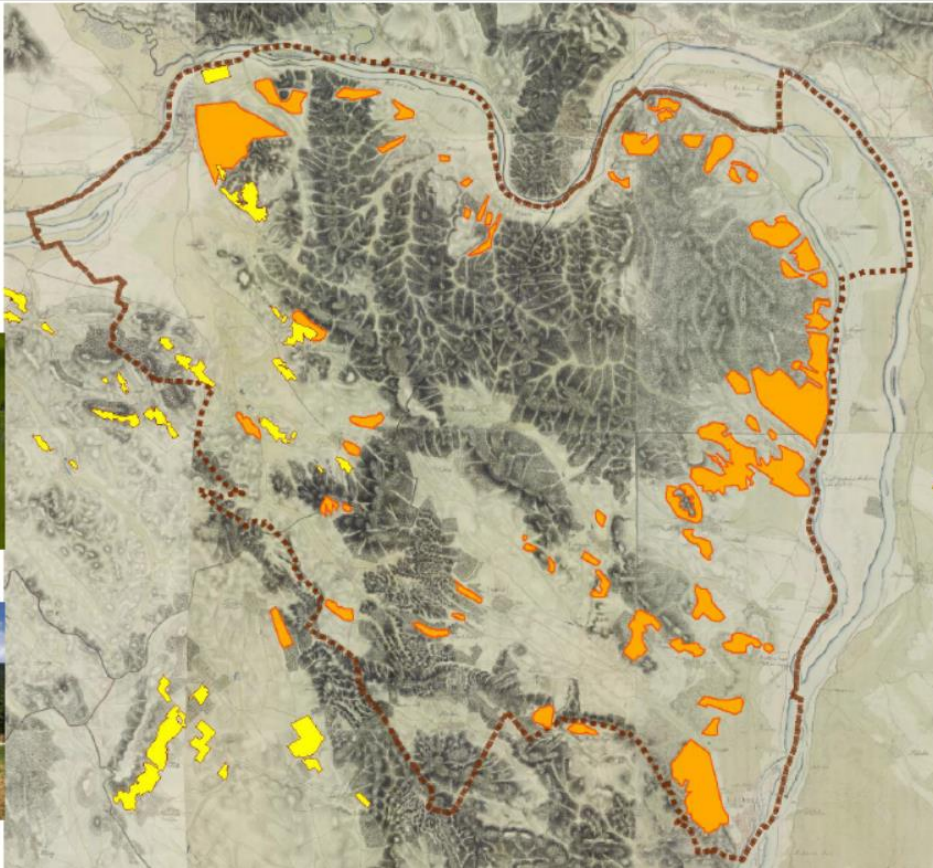
Kesztölc az Ászár-Neszmélyi borvidék legkeletibb települése, első okleveles említése is a szőlőről szült 1075-ben. Ma Kesztölcön 2700 lakosra 300 pince jut.

Szivek pincészet, Keszölc

Keszölc, pincék

Miért fontos ez a Pilisben?

Dr. Kollányi László előadásából:

Szőlőterületek a Pilisben napjainkban

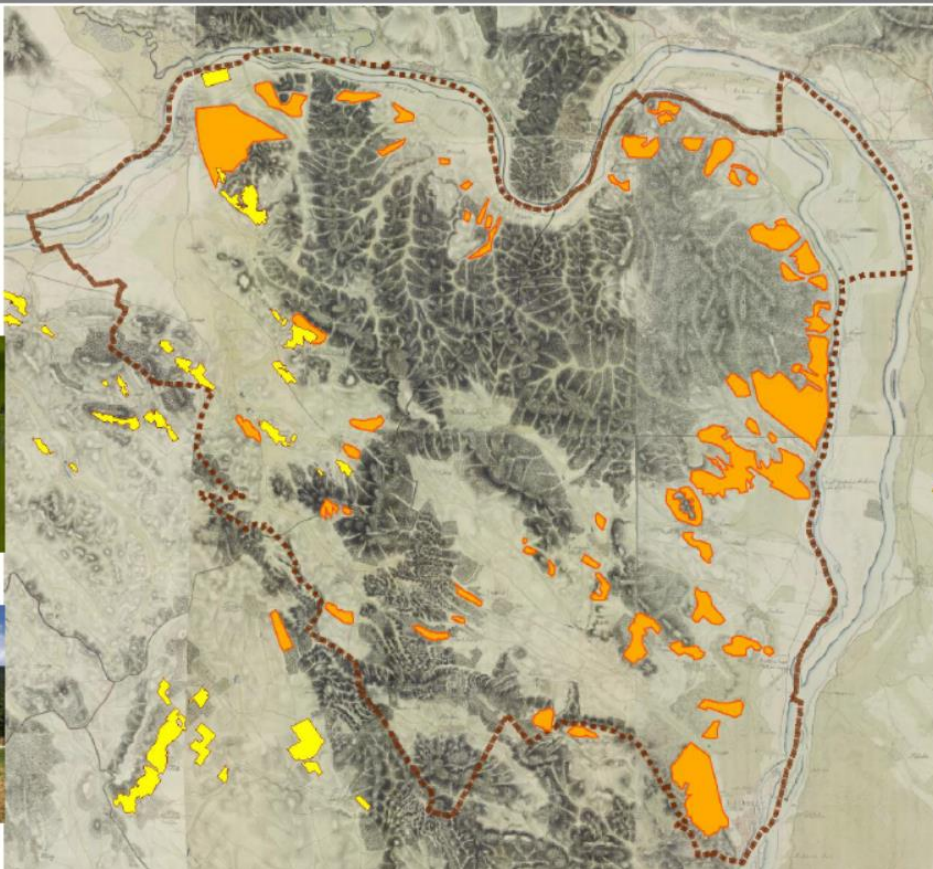
Kesztölc az Ászár-Neszmélyi borvidék legkeletibb települése, első okleveles említése is a szőlőről szült 1075-ben. Ma Kesztölcön 2700 lakosra 300 pince jut.

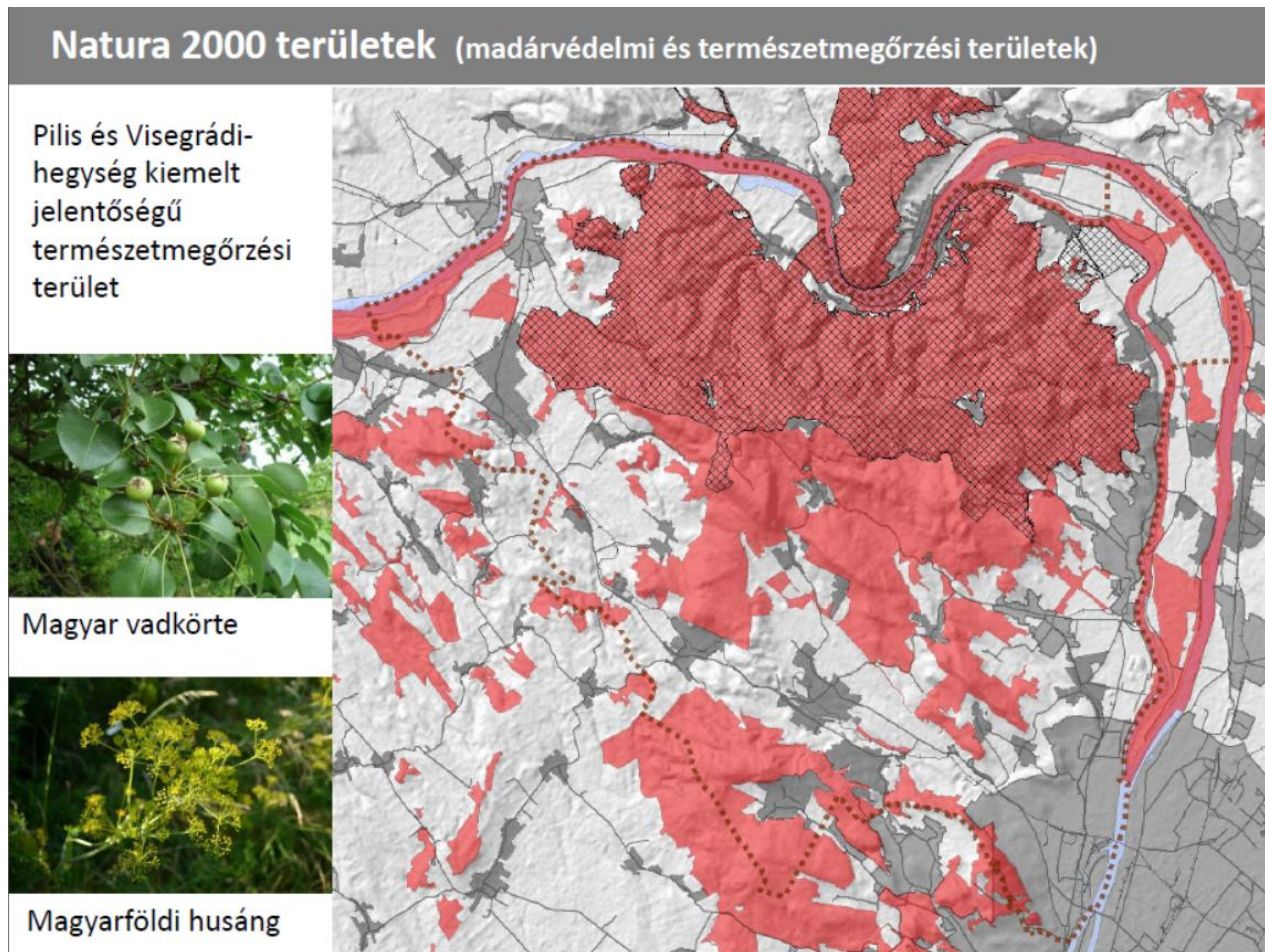
Szivek pincészet, Keszölc

Keszölc, pincék

Miért fontos ez a Pilisben?

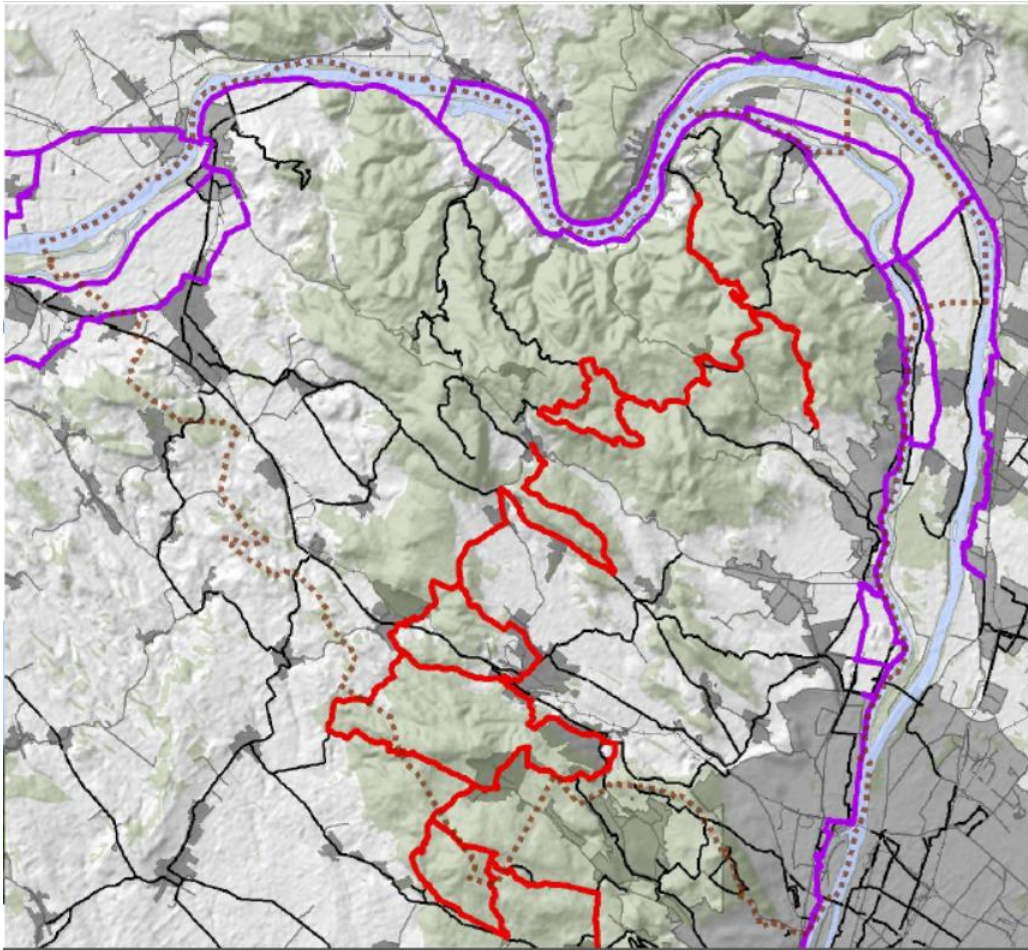

Miért fontos ez a Pilisben?

Dr. Kollányi László előadásából:

PilisBike és Eurovelo

Ausztria: Eurovelo, évi 400ezer ! fő

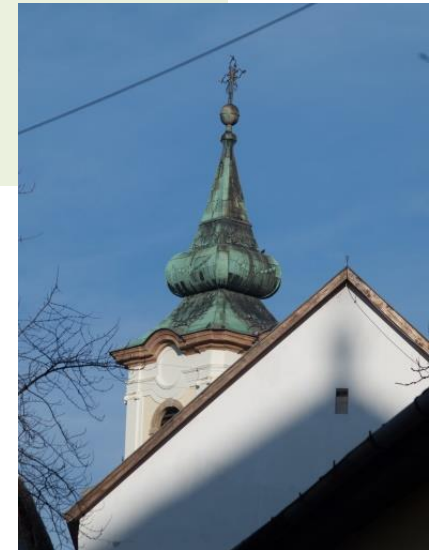

A kiadvány célja

- gondolkodjunk közösen minderről
- fogalmazzuk meg a régió jövőjét érintő, a döntéshozók és a lakosság munkáját is segítő alapvetéseket

„házunk tájáról és **tájunk házáról”**

Teendő

Gyűjtsük össze a régiókat meghatározó, **annak egyediségét adó** épített és **táji**

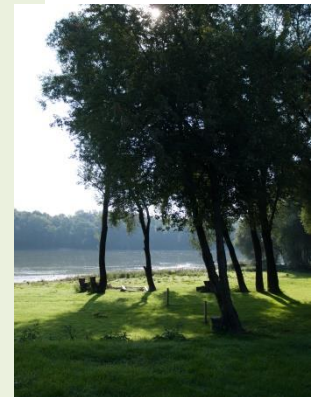
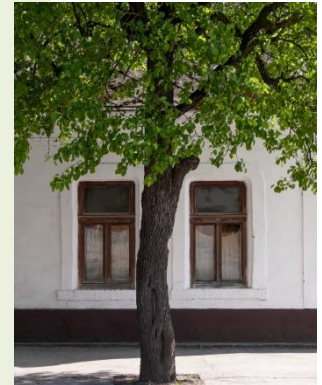
értékeit, jellegzetességeit

Ismerjük meg a bennük rejlő erőt és szépséget, hogy megőrizzük

Segítsük ajánlásokkal a meglévők

megóvását valamint az **új értékek**

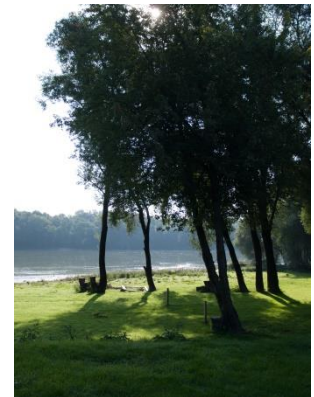
születését

Várható hatások

Források hatékony felhasználása

- A település és a térség **vonzerejének** növekedése
- Sajátosan helyi íz, **hangulat** erősítése
- Rendezettség, meggyőző **összkép**
- Hatás a turizmus, munkahelyteremtésre
- Bevétel növekedés, ingatlanok **értéknövekedése**
- Komfortérzet, identitás stb.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE